WIKIPEDIA

Alemanic

L'**alemanic** (en alemand *Alemannisch* Alemannisch.ogg) es un ensemble de dialèctes parlats en Soïssa (Soïssa alemanica), dins lo sud-oèst d'Alemanha (Bade-Würtemberg e Bavièra), en França (Alsàcia e País de Falsborg, dins l'oèst d'Àustria (Vorarlberg e Reutte), al Liechtenstein e dins lo nòrd d'Itàlia (Piemont e val del Lys), per 6,5 milions de personas[1]. Istoricament l'alemanic es un ensemble de lengas que se desvelopèt dins le bacin de poblament dels Alamans. L'airal linguistic dels Alamans, nomenada Alemània correspond al perlongament istoric de la província romana de Germània superiora.

Alemanic	
Parlat en	Segon las regions en Soïssa Alemanha França Àustria Liechtenstein Itàlia
Familha lingüistica	* Indoeuropèu

- - Lengas germanicas
    - Lengas germanicas occidentalas
      - grop germanoneerlandés
        - Naut alemand
          - Alemand superior
            - **alemanic**

Estatut oficial	
ISO 639-2	gsw (http://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/langcodes-keyword.php?SearchTerm=gsw&SearchType=ALL&Submit=Go) (en)
ISO 639-3	gsw (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=gsw) (en)
ISO 639-6	gsw (http://www.geolang.com/iso639-6/moreDetails.asp?alpha4ID=gsw) (en)

Somari

Presénçia

Sosgrops

Noms
  Origina del mot « alemanic »
  Denominacions popularas

Diferéncia amb l'alemand estandard

Ortografia

Nòtas e referéncias

Presénçia

Gaireben cada locutor de l'alemanic parla l'alemand a un nivèl correspondent a aquel de l'alemanic. En Soïssa, l'alemanica se difusa en mai dins las regions o lo romanch es parlat. La populacion i es sovent bilenga o parla pas que l'alemanic.

Segon un cens de 1936, 84 % de la populacion alsaciana parlava l'alemanic. En 1984, los Alsacians èran pas mai que 13,1 % a parlar alemanic dins lo departament del Naut Ren e 20 % dins aquel del Bas Ren[2].

Del meteis, en Bade, l'alemanic es en via de disparicion, subretot dins las vilas, ont los joves parlan una lenga pròche de l'alemand estandard, amb un pichon accent alemanic.

L'alemanic es tanben parlat fòra d'Euròpa, a Colonia Tovar, au Veneçuèla.

Sosgrops

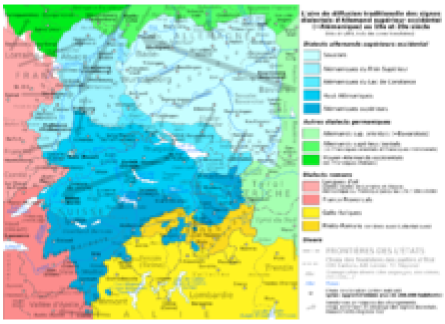

L'airal de difusion tradicionala dels signes dialectals d'alemand superior occidental (=alemanic) als sègles XIX e XX

Mai sovent, se divisa los dialèctes alemanics dins quatre grops (entre parentèsis le nom allemand):

- soabi (*Schwäbisch*)
- basalemanic (*Niederalemannisch*)
- nautalemanic (*Hochalemannisch*)
- alemanique superior (*Höchstalemannisch*)

Aqueles grops possedisson eles meteis de sosgrops, souvent portant un nom derivat de lor region, a vegada amb de frontièras pas plan claras e controversiadas.

I a tanben d'autras divisions, per exemple l'alemanic oriental e occidental, la frontièra essent entre lo plural dels verbs presentant una sola forma a l'oèst (exemple: *mir mache, ihr mache, sii mache*) e doas a l'èst (*mir mache, ihr mache***t***, sii mache*). En mai, n'i a que senomenan *Badisch* (badés), *Schwizerdütsch* (soís alemanic), *Elsàssisch* (alsacian), que, pasmens se plan coneguts, son pas corrèctes al vejaire linguistic, que los dialèctes qu'i apartenon son pas dins lo meteis dels quatre sosgrops (soabi, basalemanic, nautalemanic, alemanic superior). Atal, la majoritat dels dialèctes en Alsàcia apartenon al basalemanic alara qu'una partida al tèrme sud èst es nautalemanic. Aqueles dos dialèctes pòdon pas èsser gropats jol nom d'« alsacian » qu'i a tanben de dialèctes apartenent a aqueles grops, parlats fòra d'Alsàcia. Ne va del meteis amb lo « soís alemand » (o « soís alemanic ») que los dialèctes apartenon als tres grops *basalemanic, nautalemanic* e *alemanic superior*, e lo « badés » que regropa de dialèctes del bas e del nautalemanic.

Noms

Origina del mot « alemanic »

Lo nom de l'alemanic foguèt introduch als temps modèrnes de Johann Peter Hebel. Escriu dins son libre *Allemannische Gedichte* (Poèmas alemanics)

En linguistica, lo nom fogut utilizat al sègles XIX e XX.

La denomacion de Hebel e dels linguistas ven dels Alamans, que se son establits al primièr millenàri mai o mens dins la region ont se parla uèi l'alemanic.

Denominacions popularas

Lo mot « alemanic » es plan conegut en Bade e dins lo Vorarlberg, a vegada utilizat unicament per designar lo sieu dialècte. En Soïssa, en Alsàcia e en Soaba, es subretot utilizat en linguistica e sovent remplaçat per *Soís alemanic/Soís alemand*, *Alsacian*, o encara *Soabi* dins la lenga correnta. e mai la denominacion pòt èsser mai precisa coma *Berndütsch* (literàriament « alemand de Bèrna »), « Markgräflerisch » (pel dialècte dins lo país entre las vilas de Friborg de Brisgòvia e Lörrach), « Vorarlbergisch » (« vorarlbergés »), etc.

Diferéncia amb l'alemand estandard

- Sovent, las vocalas longas **i, u** e **ü** venon de diftongs **ie, ue** respectivament **üe**. Exemples: *wie, gut, grün* [viː, guːt, gʀyːn] > *wie, guet, grüen* [vɪ̯ə, gʊ̯ət, grʏ̯ən]. En Alsàcia, dins la vila de Basilèa e dins una granda partida dels dialèctes en Alemanha, se dich **ie** puslèu que **üe**. Mai, en Alsàcia e a l'entorn de Lörrach, se duch **üe** puslèu que**ue**. En soabi, se dich puslèu **ia**, **ua** e **ia** respectivament.
  Una marida prononciacion dels difthongs pòt provocar una ambigüitat: **wie** (cossí, coma) e **Wii** (vin)
- En mai, i a en Bade e en Soïssa occidentala de regions ont las vocalas longas que venon pas un diftong son dubèrtas, es a dire prononciadas [ɪː, ʊː, ʏː] puslèu que [iː, uː, yː].
- Los diftongs alemands **au, ei** et **eu/äu** venon mai sovent **u, i** e **ü**, prononciats coma [u(ː), i(ː), y(ː)], dins gaireben totes los mots. Lo soabi levat.
- En Alsàcia, a Basilèa, en Soaba e en Bade septentrional, las vocalas arrondidas son deslabializadas.
- En alemanic del sud, es a dire en nautalemanic e en alemanic superior, la consona **k** alemanda ven dins la fòrça mots **ch** [x] o [kx]; a l'interior dels mots, se trapa pas que [kx].
- La consona **n** a la fin dels mots desapareis.
- La vocala **e** a la fin dels mots o dels prefixes sovent ven **i** o desapareis complètament. pasmens, i a tanben fòrça escasenças ont es pas cambiada.
- I a pas mai de preterit (remplaçat pel perfach), de plus que perfach (remplaçar pel perfach o lo perfach II) e lo futur (remplaçat pel present). E mai, lo subjonctiu existís qu'amb de verbs auxiliars.
- Lo genitiu es remplaçt (a causida) per un dels torns seguents: *dem Ma sis Hus* (es dire possessor al datiu - pronom possessif - objècte possedat) o *s Hus vom Ma* (es dire objècte possedat - preposicion *von* - possessor al datiu) per l'alemand estandard *das Haus des Manns*, es dire *l'ostal de l'òme*.

E Mai, i a fòrça vocabulari diferent d'aquel de l'alemand; sovent, i a de fòrta diferéncias entre las regions.

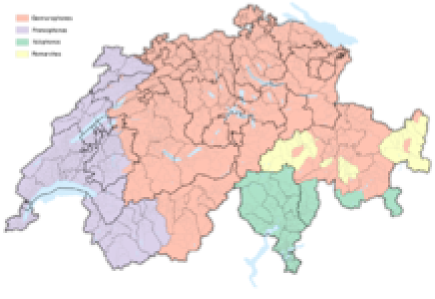

Los airals linguistics de Soïssa en 2014

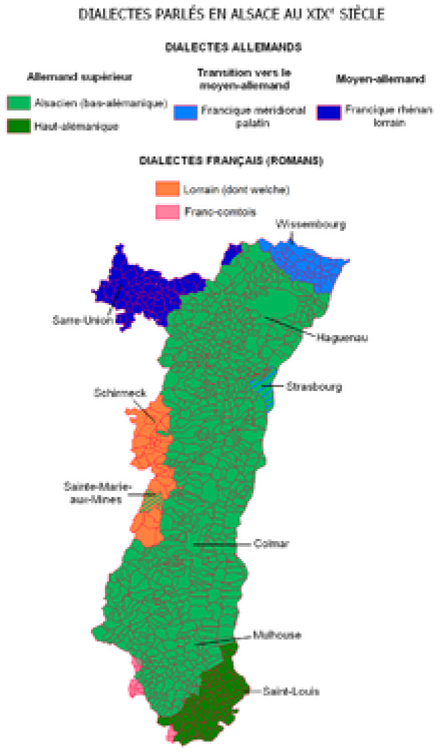
DIALECTES PARLÉS EN ALSACE AU XIXe SIÈCLE
DIALECTES ALLEMANDS
Allemand supérieur
Transition vers le moyen-allemand
Moyen-allemand
Alsacien (bas-alémanique)
Haut-alémanique
Francique méridional palatin
Francique rhénan lorrain
DIALECTES FRANÇAIS (ROMANS)
Lorrain (dont welche)
Franc-comtois
Wissembourg
Sarre-Union
Haguenau
Strasbourg
Schirmeck
Sainte-Marie-aux-Mines
Colmar
Mulhouse
Saint-Louis

L'alemanic en Alsàcia (zonas verdas).

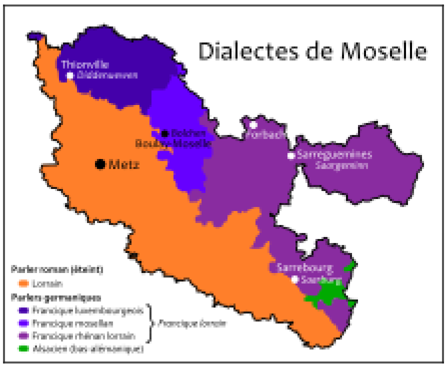
Dialectes de Moselle
Thionville
Diddenuewen
Bolchen
Boulay-Moselle
Metz
Forbach
Sarreguemines
Saargemünn
Sarrebourg
Saarburg
Parler roman (éteint)
Lorrain
Parlers germaniques
Francique luxembourgeois
Francique mosellan
Francique rhénan lorrain
Francique lorrain
Alsacien (bas alémanique)

L'alemanic en Mosèla (zonas verdas).

Ortografia

Existís pas d'ortografia uniformament utilizada o estandardizada per l'alemanic. La majoritat dels alemanics se basa sus aquela de l'alemand estandard per perdre lo lector. Per exemple, los digrafs e trigrafs (tz, ch, sch) e lo redoblament de las consonas après de vocalas cortas son d'elements venent de l'ortografia estandardizada alemanda que son normalament utilizada en alemanic.

D'autres autors desconselhan de se basar sus l'alemand estandard. Lo libre *Schwyzertütschi Dialäktschrift* (« Escritura dialectala pel soís alemanic »), qu'es l'obratge sus l'escritura alemanica adaptat melhor, introduch una ortografia que paréis pas mai a l'alemand estandard:

- dobla totas las vocalas e consonas longas, mas pas las consonas après una vocala per indicar qu'aquela vocala es corta
- utiliza l'accent greu sus las vocalas dubèrtas
- introduch de letras novèla (per exemple ʃ) e de digrafs novèls (*cch* per perlongar *ch*).

Lo doblament de las vocalas es sovent utlizat pels escrivans alemanics. Pasmens, pas gaire q'aqueles utilizan d'accents o d'autres caractèrs especial levat <ä, ö, ü, ß> que son utilizats per l'alemand estandard (lo darrièr dels quatre caractèrs es utilizat sonque en Soís). Los digrafs e caractèrs complètament novèl son gaireben jamai utilizats.

Pel dialècte de l'Alsàcia, existís encara un metòde nomenat Orthal.

Nòtas e referéncias

1. Modèl:Ethnologue
2. Harald Noth, *Dialäkthandbuech*, p. 177.

Portal de las lengas

Recuperada de « https://oc.wikipedia.org/w/index.php?title=Alemanic&oldid=2166444 »

Aquesta pagina es estada modificada pel darrièr còp lo 25 febrièr de 2020 a 16.57.

Drech d'autor : Los tèxtes son disponibles jos licéncia Creative Commons paternitat pertatge a l'identic ; d'autras condicions se pòdon aplicar. Vejatz las condicions d'utilizacion per mai de detalhs, e mai los credits grafics. Wikipedia® es una marca depausada de la Wikimedia Foundation, Inc., organizacion de benfasença regida pel paragraf 501(c)(3) del còde fiscal dels Estats Units.